

Брой 4

ИНФОРМАЦИОНЕН
БЮЛЕТЕН

2003

3 Броя:

ТРЯБВА ДА СЕ ДАВА ВЪЗМОЖНОСТ И НА МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА

4 стр.

**ПРОГРАМА
„ПАРТНЬОРСТВО ЗА ПО-
ДОБРА ЖИЗНЕНА СРЕДА“ НА
ФРМС/ААМР- РЕЗУЛТАТИ**

5 стр.

**ОБЩИНСКИ ФОНД
„КУЛТУРА“ - ГР. ШУМЕН**

6/7 стр.

**РАДИОТЕМА: МЕСТНАТА
ВЛАСТ - ПАРТНЬОР НА
ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ**

8/11 стр.

**ГЕОРГИ ГАНЕВ: ВАЖНО Е
ДА ИМА МЕХАНИЗЪМ ЗА
ПОСТОЯННО
ПРЕДОГОВАРЯНЕ
НА ОТГОВОРНОСТИТЕ**

12/13 стр.

**НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯТ
СЕКТОР - ПАРТНЬОР,
ФАКТОР, КОРЕКТИВ ИЛИ
НАБЛЮДАТЕЛ
НА СОЦИАЛНИЯ ЖИВОТ**

14/15 стр.

**ЗА МЕСТНАТА ВЛАСТ:
ОБЩИНСКИ КАМПАНИИ ЗА
ВРЪЗКИ
С ОБЩЕСТВЕННОСТТА**

16 стр.

КАЛЕНДАР

Когато в средата на април в София застудее, на Петрохан зимата трупа снеговете си, мъглата е плътна и тъмносива, а тракторите за чистене на пътя буксуват.

От другата страна на планината постепенно излизаме от мъглата и съвсем скоро се озоваваме на площада в село Замфирово. (Ей, какво става тука? - навсякъде има пътни знаци и табели!) Там ръми, а първото нещо, което прави впечатление е чистотата (на софиянци впрочем навсякъде извън София им се вижда много чисто). На скромната иначе сграда на кметството не може да не забележиш сателитните чинии. Закъснели сме за срещата с кмета на селото, но д-р Крум Крумов ни посреща, защото знае, че когато в Замфирово вали, на Петрохан има преспи.

Това като че ли превръща цялата Берковска околия (както я наричат още възрастните хора) в място, през което не можеш да минеш - от едната страна е планината, а от другата е Монтана, до която има друг - по-добър и лесен - път. Затова хората в Замфирово не могат да разчитат на някоя магистрала или на стратегически инвеститор, за да променят към по-добро живота си. Мо-

гат да разчитат на трудолюбието, на находчивостта си и на земята.

Д-р Крум Крумов е родом от Замфирово, работил е в Окръжна болница - София. Върнал се е в родното си място през 1991 година. Започва с фирма за натурална медицина и билков чай. През 1999 г. е избран за кмет на селото: „Наблюдавах много внимателно процесите в селското стопанство, беше труден преход. Кооперациите не работеха добре. Нямахме сериозни работни места.

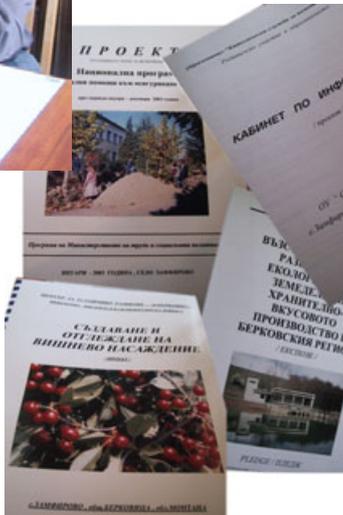
Когато станах кмет, основната ми цел беше да помогна на хората. В момента в селото сме под 2000 души: средно на година умират 50, а се раждат 5 деца. Но съм радостен, че едно семейство се върна от София.

Когато станах кмет, си поставих задачата да разкрия работни места. Защото в това е истината, за да няма миграция. Тук има богат капацитет от жилищен фонд, спокойствие.“

В Замфирово днес има 15 малки предприятия, в които работят 460 човека. Шивашкото предприятие, което Крумов заварва с 12 работника, днес се е разраснало до 62 души, защото кметът казва на собственика: „Докато съм кмет, ще пла-

**Кметът е горд,
че миналата година
замфировчани със
собствени сили са
ремонтirали
детската градина,
а идеите за проекти**

щаш този наем, на който си сега, но се разширявай колкото можеш.“ Човекът купил модерни машини и предприятието работи много добре.

В Замфирово са привлечени и сладкарски производства, като продукцията на едното е за Пловдив. „Много се радвам, когато виждам, как се влизат тирове, товарят конфекция за Швейцария и Франция, карат захар, товарят сладки...“, споделя Крумов.

Мелница, дъскорезница, месарница с колбасарница, бозаджийница, две хлебарници са останалите предприятия.

„В момента имаме дефицит на женска работна ръка!“, споделя кметът и за моите уши това звучи невероятно. „Убеден съм, че хората трудно ще се справят без помощта на държавата,“ - продължава докторът. „В момента,“ - усмихва се той - „аз като кмет играя ролята и на бившия партиен секретар, и на председателя на кооперация, и на председателя на селкоопа - с една дума - всичко. Смятам, че участието на държавата, на общината трябва да бъде много голямо, особено в този период, когато хората трябва да се насочат какво да правят. Хората над 60-годишна възраст са около 30% от населението. Те живеят със

спомените си и трудно преодоляваме тяхната инерция. Още повече, че те не са имали никога собственост. Сега, когато са получили 2, 5 или 10 декара земя, изведнъж се почувстваха много богати и трудно може да ги убеди човек в ползата от реформата в селското стопанство.

Именно то - селското стопанство е големият проблем при нас. Имаме 40 хил. декара обработваема земя. Представете си, ако тя се обработва и ако се дават по 1 лев на декар отчисления за кметството - всяка година ще можем да правим по една красива улица. За голямо съжаление собствениците са две хиляди, земята не е комасирана и това създава големи трудности.

Въпреки това имаме амбиции да променим нещата. През 2000 г. разработихме и спечелихме, а програма PLEDGE финансира с 20 хил. щ.г. нашия проект „Възстановяване и развитие на екологичното земеделие и хранително-вкусовото производство в Берковския регион“. Общата стойност на проекта е 110 хил. лв. Със съвместни усилия на НСО, частни фирми, община, общественост възстановихме помпената станция като важен елемент за възстановяването на напоителните полета и на традиционното за края земеделско производство на ягоди, малини. Надяваме се през май да направим откриването на станцията с пускане на вода до полетата. Сключихме договор с немската фирма, която в Берковица е закупила хладилника, и тя вече е арендувала 200 декара, с тенденция да стигнат 1000, за производство на ягоди и малини. Фирмата търси сигурност, а сигурността в земеделието идва от водата. Много се радвам, че екипът ни е успял да напише основното, защото добрата реализация ще донесе работа за много хора в региона. А нашите хора точно това умеят, могат го и в това производство е нашата сила! Например през 1990 г. само за 16 дни за Германия, Австрия и Холандия сме изпратили 200 тона ягоди.“

На бюрото на кмета има купчинка проекти - всичките оформени съгласно изискванията, разпечатани на цветен принтер, подвързани, написани на онзи специфичен език, така труден за научаване за някои, но единствено разбираем от донорите. Питам Крумов къде подготвят проектите си, къде ги пишат?

„В общинска администрация работим 6 човека, в училището - 18, в детската градина - 8. Нашето училище е едно от елитните в общината, а аз имам претенцията, че и в окръга. Първо там изградихме екип, започнахме със скромни проекти. Включихме се в четиригодишната програма „Родителско участие в образование“, която продължава и днес.“

Деца на Замфирово - над 120 - могат да се похвалят с кабинет по информатика, изграден по спечелен проект, за какъвто много софийски деца могат да мечтаят

- 12 работни станции, скенер, принтер, постоянна скоростна връзка с Интернет. Ръководството на общината настоява пред „Мобилтел“ и фирмата изгражда в сградата на училището базова станция. Така училището получава наем, кабинетът по информатика получава устойчивост - за консумативи и др., селото има обхват и връзка със света!

„След това създадохме екип и към читалището, хората са запалени. Имаме вече Ансамбъл за изворен фолклор, който е класиран за представяне на България в Унгария.“ - продължава Крумов. „Именно за да дадем устойчивост на читалището и да облагородим облика на центъра на селото, подготвихме проекта, с който кандидатствахме пред Фондацията за реформа в местното самоуправление в конкурса „Партньорство за по-добра животна среда“. Много сме радостни, че проектът ни бе оценен, защото с изграждането на закрит пазар непосредствено до читалището и на няколко работилници за традиционни занаяти ще създадем работни места, ще осигурим на читалището постоянни приходи, ще естетизираме централната част на селото и ще се избавим от нерегламентираното сметище. Всеки четвъртък тук идват хора от целия регион и е много оживено. Пред Социално-инвестиционния фонд ще кандидатстваме за друга част от проекта, тъй като той е амбициозен, и ще са ни необходими още средства.“

Екологията е в центъра на вниманието. Работи се по отстраняването на нерегламентираните сметища, изградена е трупна яма, жизненоважна за селото.

Миналата година в Замфирово са ремонтирали със собствени средства и с доброволен труд детската градина, в която има 50-ина деца. Направили са парно на твърдо гориво. Днес за училището за централно парно плащат 200 лева на ден, а в детската градина - 100 лева на месец.

През 2002 година при бюджет 96 хил. лева от проекти в Замфирово са влезли още 100 хил. лева.

Къде е големият препъникамък?

„Всичко стига до общината, но не и до кметствата,“ - казва докторът. „Взаимоотношенията ни с Община Берковица са прекрасни. Но информацията някак си не стига до нас. По свои канали разбирам, че по САПАРД се създават групи за работа по проекти за предприемаческите фондове. Но за проекти, свързани със земеделието, не следва ли да бъдат включени самите селски райони? Общината би следвало да предоставя информация и активно да включва селските кметове. Особено програмите, които касаят селата и селското стопанство, трябва да стигнат до адресатите си - хората на село. Или друг пример - по програмата на социалното министерство в Община Берковица бяха определили за Замфирово две бройки. Ние

Крум Крумов разгръща проекта на закрития пазар,

неговото място ще е тук!

кандидатствахме сами и с проекта си осигурихме работа за 25 души! Добре е, че дадохме възможност и кметства да кандидатстват по програмата, защото щяхме да си останем с двете бройки. За голямо съжаление при финансовата оскъдица до кметствата почти нищо не стига. Защо да не запазим, а и да не развием Замфирово, което е толкова жизнено село? Оставили са ни на самотек и ако се справим - добре. Трябва да се дава възможност и на малките населени места, защото у нас се създава впечатлението, че сме втора категория хора. Информацията трудно стига до нас, и то не по общинските канали. А според мен това би следвало да е основна задача на общината - да предоставя необходимата информация и на кметствата.“

Как се променя стереотипът на хората, които са свикнали след работа да бързат да се приберат у дома, да издоят овцете или кравата?

„Постепенно и по пътя на убеждението,“ - усмива се кметът. „Стремим се да създадем общност. Готовим се за момента, в който хората ще започнат да се връщат в селото, а такъв неминуемо ще дойде. Искам да можем да им предложим добри условия на живот и работа!“

ПРОГРАМА „ПАРТНЬОРСТВО ЗА ПО-ДОБРА ЖИЗНЕНА СРЕДА“ НА ФРМС/ААМР- РЕЗУЛТАТИ

На свое заседание от 19 април 2003 г. Управителният съвет на ФРМС одобри предложението за финансиране на Експертната комисия по Програма „Партньорство за по-добра жизнена среда“.

Екипът на ФРМС благодари на кандидатствалите 169 организации за добрата работа и насърчава всички неklasирани да продължат своите усилия за създаване на качествени и полезни инициативи.

25-те организации, класирани в списъка за финансиране и в този „под условие“ ще получат допълнителни указания по телефон или в писмен вид от съответния координатор от ФРМС.

Представяме ви класираните организации и техните проекти:

1. Фондация „Обществен фонд“

Проект: „Създаване на по добри условия за отдих и спорт, чрез реконструкция на градския парк“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Чепеларе

2. Читалище „Колката“

Проект: „Село Лютиброд - чисто, китно, работливо“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Лютиброд, Община Мездра

3. НСО „Сдружение на жените“

Проект: „Да докоснем мечта - модернизирана училищна среда“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Искра, Община Ситово

4. Читалище „Прогрес“

Проект: „Изграждане на парк-градина около храм „Св. Димитър“, с. Ново село
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Ново Ляски, Община Хаджидимово

5. Сдружение „Антоново-2000“

Проект: „Детските игри - безопасни и щастливи“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Антоново, Община Антоново

6. Училищно настоятелство при ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Проект: „Здраве и спорт за нашите деца“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Калипетрово, Община Силистра

7. Сдружение „Училищно настоятелство при СОУ „Христо Ботев“

Проект: „Заедно в името на общото ни бъдеще“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Ивайловград, Община Ивайловград

8. Народно читалище „Звезда“

Проект: „За щастието на децата и хората от с. Елховец“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Елховец, Община Рудозем

9. Читалище „Култура“

Проект: „Играта навън - моето здраве“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Кресна, Община Кресна

10. Сдружение с нестопанска цел за осъществяване на обществено полезна дейност УН „Христо Ботев“

Проект: „Силни, здрави и духовно извисени“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Раковски, Община Раковски

11. Читалище „Х. Н. Д. Палавеев“

Проект: „Да благоустроим „задния двор“ на читалището в „копривщенски двор“ за отдих и развлечения на деца и младежи“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Копривщица, Община Копривщица

12. Народно читалище „Пробуда“

Проект: „Щастливо детство“

Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Пловдивци, Община Рудозем

13. УН при ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Проект: „Нашият парк - наша мечта“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Блъсково, Община Провадия

14. Агенция за регионално развитие - Петрич

Проект: „Изграждане на детска площадка в ж.к. „Изток“ - гр. Петрич“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Петрич, Община Петрич

15. Читалище „Развитие“

Проект: „Обликът на центъра на селото красноречиво говори за нас“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Лехчево, Община Бойчиновци

16. Читалище „Народна просвета“

Проект: „Детска площадка за игри и отдих“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Смолянвци, Община Монтана

17. Народно читалище „Пробуда“

Проект: Благоустройство на зоната за отдих и спирките на междуселищния транспорт на с. Оряховец
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Оряховец, Община Баните

18. Народно читалище „Светлина“

Проект: „Изграждане на спортна площадка в кв. „Св. Георги“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Поморие, Община Поморие

19. Народно читалище „Развитие“

Проект: „Обновление облика и естетическия вид на централната зона на с. Замфирово, чрез изграждане на покрит пазар и работилници за традиционни занаяти“

Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Замфирово, Община Берковица

20. Народно читалище „Братство“

Проект: „Парк Маринополци“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Павликени, Община Павликени

21. УН при НУ „Отец Паисий“

Проект: „Благоустройство на училищния двор на НУ „Отец Паисий“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Белослав, Община Белослав

22. Сдружение „Инициатива за Кирково“

Проект: „Детски свят“
Населени места, където ще се изпълнява проектът: с. Кирково, с. Бенковски, с. Чорбаджийско, Община Кирково

23. Сдружение „Център за развитие на Община Николаево“

Проект: „Ремонт на градската естрада“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: с. Николаево, Община Николаево

24. Сдружение „Подай ръка на Суворово“

Проект: „На размдумка и песен под старите липи“
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Суворово, Община Суворово

25. Център за устойчиво развитие на Община Тетевен

Проект: „Съвместни усилия за подобряване на средата в квартал „Пеново“ - Тетевен
Населено място, където ще се изпълнява проектът: гр. Тетевен, Община Тетевен

ОБЩИНСКИ ФОНД „КУЛТУРА“ - ГР. ШУМЕН

ИЛИ

ИСТОРИЯ НА ПРЕЧКИТЕ И ТЯХНОТО ПРЕОДОЛЯВАНЕ

Иван Цингаров

началник сектор „Култура“,

Община Шумен

Само половин година след конституирането си Общински съвет-Шумен на две последователни сесии с Решения № 100 от 24. 03. 2000 г. и № 122 от 26. 04. 2000 г. създаде и прие Правилник за работата на **Общински фонд „Култура“**. С тези си решения съветниците се съобрази с чл. 36 от Закона за закрила и развитие на културата и поставиха началото на едно благородно и родолюбиво дело. На последваща сесия с Решение № 157 от 03. 07. 2000 г. бе утвърден съгласно Правилника Управителният съвет и първият в страната Общински фонд „Култура“ следваше да заработи. От тук започва историята на пречките и тяхното преодоляване.

Проблемът е, че основният начин на финансиране на фонда е: „100 % от приходите от наеми, получавани от обекти общинска собственост, които са паметници на културата“, а средствата трябваше да се съхраняват в извънбюджетни сметки. Същите през 2000 г. бяха премахнати, а фондовете „Култура“ бяха определени като второстепенни разпоредители на бюджетни средства.

Това доведе до ситуацията, че, ако искахме фондът ни да има самостоятелна сметка, той трябваше да има и самостоятелен щат за административно и счетоводно обслужване - трудно постижимо за община като нашата, а и средствата, с които се предполагаше, че фондът ще оперира, не предполагаша такова решение.

Втората пречка бе заложена в Единния бюджетен класификатор, според който средствата от наеми са традиционен бюджетен приход и по силата на чл. 45, ал. 3 на ЗУДБ не са извънбюджетни средства. Допълнителна трудност се явяваше и това, че като второстепенен разпоредител с бюджетни средства, парите на фонда не могат да бъдат преходни, с изключение на тези, постъпили от дарения, спонсорства и др., а наемите от отдаване помещения в сгради - паметници на културата трудно могат да бъдат предвидени като изпълнение.

Тези две основни пречки за реалното функциониране на фонда бяха преодоляни чрез активна работа на администрацията по предложения за промени в правилника и засичане в края на годината на определените приходи от наеми.

В крайна сметка Правилникът за работа на ОбФК в частта си „финансиране и разходване на средства“ придоби следния вид: Фонд „Култура“ стана второстепенен разпоредител на бюджетни кредити. Той се финансира основно от „100% от приходите от наеми, получени от обекти,

общинска собственост, които са паметници на културата“. Сумата се изчислява на база достигнатото ниво на получените през изтеклата година приходи, увеличени със съответния процент завишаване на минималния размер наем за кв. м отдавана площ общинска собственост, гласувана от Общински съвет - Шумен в началото на календарната година и ползвана като бюджетен кредит, на който се търси 100% обезпеченост от собствени приходи.

Бе въведена институцията „изпълнителен ръководител“ по аналогия с Националния фонд „Култура“, а счетоводното обслужване бе поето от ЕБС - специалисти „Култура“.

Фондът ползва в тази си част бюджетна сметка на общината, а за дарения, спонсорства и други - целево дарителската сметка „Култура“.

От юни 2001 г. ОбФК в Шумен функционира и за остатъка от годината в две сесии успяхме да раздадем за проекти над 22 000 лева. А през 2002 г. бяха финансирани за три сесии 33 проекта на обща стойност над 28 000 лева.

В процеса на работата, разбира се, се допускат и грешки. Например членовете на стария Управителен съвет обявиха още в началото на 2002 г. темите за проекти и разрешиха да се участва по всички тях на всяка сесия. Голяма слабост е и фактът, че административното ръководство на фонда се извършва като допълнителна натовареност на общинската администрация и на практика няма мениджър.

Средствата са ограничени и не е предвидено заплащане на консултанти и т.н. Много остро от новия Управителен съвет се поставя въпросът за промяна на правилника, която да разрешава кредитиране или кредитиране на проекти с частично опростяване на сумите и др.

В заключение бих обобщил, че ОбФК - Шумен е единственият по рода си в България, който се финансира от бюджетни средства, изцяло покрити от приходи, идващи от имоти - паметници на културата. Принципът, заложен в Правилника за работа на Общински фонд „Култура“, и нашият опит биха могли да се използват от общините, особено след приемането на новия Закон за паметниците на културата в частта му, отнасяща се до концесиите. Опитът ни би могъл за послужи и за пример при създаването на общинските фондове за развитие на туризма (съгл. чл. 16, ал. 1, 2 и 3 от Закона за туризма), които бяха закрити с влизане в сила на Закона за държавния бюджет за 2003 г. Благодарение на пречките и тяхното преодоляване, както и на желанието да се помогне при въвеждане на конкурсно начало във финансирането на културата в Шумен съумяхме да осигурим допълнителни средства за културни проекти, което при други условия нямаше да бъде възможно.

РАДИОТЕМА: МЕСТНАТА ВЛАСТ - ПАРТНЬОР НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

На 27 март в „Хоризонт до обег“ се излъчи предаване от съвместната поредица на Фондацията за реформа в местното самоуправление и БНР „Общински радио-форум“ по темата за партньорството между местната власт и хората с увреждания. Участници в дискусиата бяха Вера Младенова, представител на Центъра за независим живот, Росица Райчева, Фондация за реформа в местното самоуправление, Кирил Йорданов, кмет на Община Варна, и Ели Карамфилова, координатор на Организацията на хората с увреждания в Община Сливен.

Представяме ви интересни моменти от предаването.

РОСИЦА РАЙЧЕВА, ФРМС:

Мотото на днешното предаване „Местните власти - партньори на хората с увреждания“ е по-скоро пожелание, което бихме искали да видим реализирано. Фондацията за реформа в местното самоуправление като организация, която работи в интерес на местните власти и техните граждански партньори, не може да отмине социалната проблематика. Имаме вече реализирани няколко проекта, от които може би най-значимият е приключилата миналата година първа фаза на проект „Подобряване на социалната среда“, в който финансирахме с помощта на Фондация „Чарлз Стюарт Мот“ 32 проекта за подобряване на социалната среда в цялата страна.

Естествено е местната власт да разглежда проблема за интеграцията на хората с увреждания, защото точно пред местните власти стоят ежедневните проблеми на тези хора (и не само техните, разбира се). Знаем, че около десет процента от населението в страната са хора с увреждания. В системата за социално подпомагане са обхванати едва 30 000 души. В новия Закон за социално подпомагане, който влезе в сила от 1 януари тази година, са изброени ограничен кръг социални услуги. С други думи, както и досега, така и занапред местните власти ще трябва силно да разчитат на помощта и активността на неправителствени организации и най-вече на организациите на самите хора с увреждания.

С радост мога да кажа, че на места се пробужда новото мислене, започва промяната в отношението на местните власти: от патернализъм към проблемите на хората с увреждания към отношения на равностойно партньорство, за да се чува гласът на хората с увреж-

дания.

Мисля, че час по-скоро, през тази година, общинските власти трябва да седнат на една маса с организациите на хората с увреждания и да изработят действени стратегии, което означава да се каже какво искаме, как ще го направим стъпка по стъпка и кой отговаря за всяка една от тези стъпки.

КИРИЛ ЙОРДАНОВ, КМЕТ НА ОБЩИНА ВАРНА:

Три и повече години работа съгласно установените практики - това вече означава традиция.

Задачите, които сме си поставили, са най-сигурният начин да изведем хората от изолацията по отношение на обществото и да ги отдалечим от самотния начин на живот. През миналата година приехме Наредба за изграждане на общодостъпна среда в града. За тази година сме предвидили 120 хиляди лева от общинския бюджет за нейното изпълнение. Това се отнася, разбира се, до всички условия, които осигуряват общодостъпна среда - рампи, светофари... Работи се върху подходите в театъра, в кинозалоните, във всички видове зали за култура и развлечения, паркингите. Нашата програма засяга много аспекти на живота и тук се включват концертите, спектаклите и екскурзиите, спортните занимания, участията в параолимпийските игри. Опитваме се да оказваме всеобхватна информационна помощ за различните групи от хора с увреждания.

Бих искал да акцентирам върху един нов момент и тук става дума за обществените поръчки. Използвайки възможностите на закона, всички обществени поръчки, които той ни дава възможност, ще насочим към организациите на хората с увреждания. Общата сума на тези обществени поръчки е 210 хиляди лева. По наша преценка около 2300 души ще бъдат ангажирани с конкретна работа и съответно с доходи по изпълнението на тези обществени поръчки. А те са в сферата на дърводелските услуги, бояджийски услуги - всички онези материали и услуги, които хората с увреждания са в състояние да произвеждат и предлагат, а от своя страна Община Варна да се яви като техен консуматор.

Предвидихме облекчения за хората с увреждания и в други наши общински наредби.

Предвидили сме да не се заплаща такса за децата, на които поне един от родителите е инвалид в първа или втора група инвалидност. За транспорта на инвалидите във всичките аспекти - говоря и за деца, ученици, деца с наследствени увреждания, за незрящите,

които са около 700 души във Варна - сме предвидили около 130 хиляди лева (това е отделна сума от досега споменатите) - средства, с които общината субсидира транспортните услуги, които се оказват на тези хора. Новите автобуси, които ще закупим през тази година за нуждите на градския транспорт, ще бъдат съобразени с нуждите на хората с увреждания.

**ЕЛИ КАРАМФИЛОВА,
КООРДИНАТОР НА
ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ХОРАТА С
УВРЕЖДЕНИЯ В ОБЩИНА
СЛИВЕН:**

Разработихме и изпълнихме проект: „Ние, хората с увреждания и нашата Община - равноправни партньори“, който беше, така да се каже, един експеримент както за нас, така и за общината. Той доведе до много добри резултати. Впоследствие поради добре създадените се партньорски връзки между нас и това, че самите участници в проекта се доказаха в работата си, две жени от нашата организация останаха на постоянна работа към Общинския център за информационно обслужване на гражданите. (Община Сливен е първата община в страната, която назначава като работодател двама души от местната организация на хората с увреждания на работа в общинския Център за информационно и административно обслужване.)

Самата Община реши, че трябва да покаже на работодателите от нашия град, че хората с увреждания са пълноценни граждани и че могат с труда си да получават някакво възнаграждение. Впоследствие още няколко човека бяха ангажирани на работа в различни фирми. Те последваха добрия пример на Общината.

Сливен беше пилотна община при изграждане на достъпна околна среда за гражданите с увреждания. В продължение на три години, на три етапа ние постигнахме добро придвижване на нашите граждани по улиците на нашия град, като създадохме възможност за по-добър достъп до различни обществени институции. Нашето успешно взаимодействие с общината продължава.

**ВЕРА МЛАДЕНОВА,
ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ:**

От 1998 година Центърът за независим живот работи със Столична община като част от цялата ни работа върху достъпността на средата. Направили сме доста в това отношение и се гордеем с факта, че и Наредбата за общодостъпна среда в град София, и Консултативният съвет към Общината - всичкото това е постигнато с наше активно участие. Може да се каже, че

работата ни със Столична община има своите видими, реални резултати, което е изключително важно. Защото вие знаете, че в сферата на добрите намерения е едно, а когато се заговори за това какво всъщност е направено на практика, се оказва, че малко е направеното, а пък ние успяваме да направим нещо.

Какви са опасностите пред такова ново партньорство между хората с увреждания и местните власти? Опасности като пред всяко ново партньорство, защото се срещат две страни, които не се познават особено добре. Основната опасност в партньорството на институциите и хората с увреждания е непознаването и неосмислянето от страна на институциите на факта, че те трябва да познават своите партньори и организациите на хората с увреждания. Най-важното е и общинските, и държавните институции да си дадат ясна сметка, че това, което се прави за хората с увреждания не е благодяние, не е добрата воля на правителството. Това е част от задълженията на управляващите към гражданите на тази страна.

Сега е „на мода“ изграждането на дневни центрове. Дневните центрове са помощ за семействата на хора с увреждания или на деца с увреждания, но те в никакъв случай не са интеграционна практика. Те са просто полуксозна форма, навярно, но форма на изолация. Затова, ако трябва да завършим с един акцент, то той би трябвало да бъде: всичко възможно трябва да се направи децата с увреждания да растат, да учат и да могат да продължат да работят в обща среда. Тогава просто няма да има кого да интегрираме и тогава нашето общество ще бъде действително общество на равнопоставени и допълващи се в различията си граждани.

Някъде дълбоко у нас все има това мислене, че трябва да държим за ръка хората с увреждания, да им помагаме, защото те са непълноценни. Мисленето ще се промени във взаимната ни работа.

ГЕОРГИ ГАНЕВ: ВАЖНО Е ДА ИМА МЕХАНИЗЪМ ЗА ПОСТОЯННО ПРЕДОГОВАРЯНЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ

Последните развития около общинските бюджети показаха затвърждаване на позициите на спорещите страни и дори заикляне на общините и централната изпълнителна власт в лицето на министъра на финансите в своеобразна „окопна война“. Екипът на ФРМС подкрепи протеста на общините с идеята, че активно трябва да се търсят пътища за диалог, взаимни компромиси и намиране на онези стъпки, които ще са от полза за българските граждани. За да избегнем ситуацията „двама се карат, третият (българският гражданин) губи“.

Обърнахме се с молба към Георги Ганев, програмен директор на Центъра за либерални стратегии и известен икономист, с молба да представи гледната си точка към болезнената и активно дискутирана в публичното пространство тема:

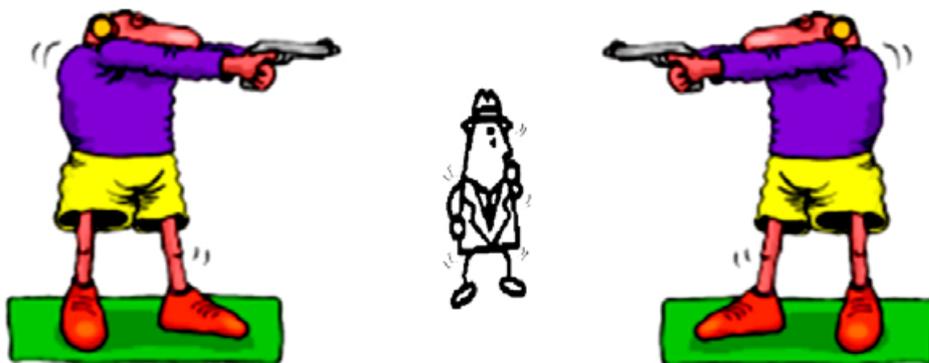
Г-н Ганев, как виждате днешните отношения между общинските бюджети и централния фискс?

Българският бюджет е централизиран. Той не е мислен - и това е по Конституция - с идеята за фискална самостоятелност на общините. Бащите на днешната българска Конституция не са имали пред вид общините да имат фискална власт по никакъв начин и са го казали изрично. Всяка възможност общините сами да вземат решения било по приходи, било по разходи е в известен смисъл въпреки Конституцията. България фискално е силно централизирана. Дори когато става дума за харчене на пари на местно ниво за неща, които интуитивно са си работа на местната власт, това става през центъра. Това се отнася особено до събирането на приходи. Конституцията е казала, че единственият, който има право да определя данъци, е Народното събрание. Предишното мнозинство в 38-то Народно събрание се опита веднъж да даде право на общините сами да определят ставки (дори не базата, а само ставката) и Конституционният съд спря това решение, напълно резонно според мен, защото съвсем очевидно е, че такава е волята на Конституцията. Кон-

ституцията казва наистина, че България е държава с местно самоуправление. Но по въпроса за фискал Конституцията изказва тотално недоверие към общините, тя просто не им вярва.

По отношение на приходната част всичко е много централизирано - Народното събрание определя и базата, и ставките по данъците. Общините могат да определят само местните такси. Т.е. общините не могат да решават колко хора да бъдат облагани, нито с колко да бъдат облагани.

От друга страна, след като общините нямат думата по отношение на приходите, би следвало да нямат задължения и по разходната част. И тук започва сложната игра, в която, в голяма степен „прави“, „добрички“ или герои няма. Министърът на финансите като представител на централизирания фискс се опитва да си спести средства, т. е. да плаща на общините по-малко, отколкото би трябвало да им плаща. Те са задължени да харчат, не могат да решат да не харчат и стигаме до ситуацията: „Длъжни сте да плащате за това, това и това, но аз ви давам по-малко пари. Оправяйте се както знаете.“ От една страна това е вярно, лошият герой е министърът на финансите. От друга страна обаче, много често, дори в тревожно много случаи, в момента, в който кметовете се видят с пари и с възможност да решават къде да ги похарчат, тези пари, грубо казано, „изчезват“. Много кметове де факто нарушават закона, харчейки пари не за едно, а за друго. И това „друго“ е трудно защитимо. В това отношение голяма част от кметовете също не са „чистобелички“, т.е. те биха могли много по-ефективно да харчат недостатъчните общински пари и биха могли да получат много по-добри резултати за общината. В случая не мога да кажа, че има „положителни герои“. И двете страни имат основания да се

ДВАМА СЕ КАРАТ, ТРЕТИЯТ... ТУБИ

чувстват излъгани. Примерно тази година министърът на финансите влезе във финансовата 2003-та година с абсолютното убеждение, че въпросът с просрочените задължения на общините е решен. Държавата ги пое, ставаше въпрос за една немалка сума пари. Изведнъж през март се оказа, че има още просрочени задължения, за които той не е бил уведомен и не е знаел. От гледна точка на министъра на финансите това става една много опасна игра. Оказва се, че в момента, в който той покрие задълженията на отсрещната страна, тя изведнъж излиза с нови искания. Министърът не е запознат дълбочинно с финансите и финансовите проблеми на всяка една от 263-те общини в България и няма как да бъде запознат. Той не е знаел, че дадени задължения ще трябва да се покриват и, второ, не може да е сигурен дали общините не успяват „творчески“ да ги представят като харчове, които трябва да се покриват от централния бюджет.

Това е стандартен модел в икономиката на асиметричната информация, когато едната страна знае, а другата не знае. Тази, която знае повече или има различно информационно множество от другата страна, е в състояние да се възползва. Министърът на финансите няма как да знае дали общините наистина покриват такива задължения или просто се опитват да се възползват от информационната мъгла, за да получат пари в повече. Същото важи и в обратния случай: общините не знаят какво е положението на фиска. Макар българският фиск на централно ниво да е много прозрачен. Именно затова сред противниците на финансовата децентрализация са и международните финансови институции и държатели на български дълг, защото за тях е много по-безрисково да кредитират българския централен фиск, а не се знае, ако се децентрализира, какво ще стане по общини. Защото в общините могат да се скрият много рискове, които в централния фиск не можеш да скриеш. Но съществува възможност и министърът на финансите да се възползва - казахме вече как: не дава достатъчно пари.

Така че и двете страни могат да се възползват от другата и според мен и двете са го правили, поне в миналото със сигурност. Затова между тях има известна липса на доверие. Това е положението в момента. Макар това правителство да се опитва да прецизира какво трябва да плащат общините и какво трябва да се покрива от централния бюджет. Но поради всички тези неясноти се получава една среда, в която кметовете се чувстват недоволни и финансово изиграни, а централната власт чувства подозрения към финансовото поведение на общините. И двете страни са склонни да се обвиняват една друга.

Много е трудно да се направи мост върху тези предразсъдъци. И този мост е трудно да се направи структурно, защото двете страни са ситуирани така от Конституцията.

Какво може да се направи?

Едната възможност е да доведем нещата до логичния абсурд, до който води самата Конституция: след като приходите са централизирани, съгласно елементарната логика разходите да бъдат също централизирани, да изчезнат финансовите функции на общините, всички плащания да се поемат от централния бюджет. Това решение изчиства отговорностите, кметовете престават да се вълнуват от бюджета, общинските бюджети изчезват като понятие.

Все пак през 1995 година сме ратифицирали Европейската харта за местно самоуправление, което означава, че трябва да търсим другото решение. И това друго решение е да се промени Конституцията в посока към тази Европейска харта. Съветът на Европа има няколко възможни модела за финансова децентрализация, има опит и практики в рамките на ЕС, включително и сред новите членове на ЕС.

Следва сложният въпрос какъв трябва да е дизайнът? Отговор на този въпрос нямам. Предлагам някои основни правила.

Основната причина сегашният механизъм да работи зле и да го харесва едно изключително малцинство хора, които се възползват от цялата мътилка, е, че има неяснота на отговорностите и на компетенциите, т.е. на правата и на отговорностите на различните играчи. В някакъв смисъл централният фиск има повече права, отколкото отговорности, и обратно - общините имат повече отговорности, отколкото права, което не означава, че те не се опитват да злоупотребяват с правата, които имат.

Фискална децентрализация означава следното: на местното или средното ниво самоуправление, което най-вероятно трябва да се получи (в Европа практиките показват че средното избираемо ниво е важно и концентрира доста голяма част фискалната сила), местните парламенти да могат да решават и бази на данъци (кого да облагат), и ставки (с колко). (Това по сегашната Конституция е недопустимо.) И съответно трябва да имат права да решават за какво да харчат събраните на тяхна територия от юридически и физически лица данъци. Може да има някакъв минимум, който общините да са длъжни да поемат, може и да няма.

Това е хубаво по няколко причини. Първо, предполага се, че общините по-добре си знаят нуждите. Дадена община със застаряващо население ще заделни по-малко средства за образование и ще заделни повече за здравеопазване, втора община - обратно, трета ще реши, че инфраструктурата ѝ е важна и т.н. Всяка община ще може съобразно собствените си условия да оптимизира и да постигне по-ефективно разходване на

средствата. Второ, когато на местно ниво се събират приходите, се предполага, че желанието да се избягва плащането ще е по-малко, защото в по-малките общности хората са по-солидарни. Трето, този процес ще е полезен за самото здраве на демократичния процес. Хората се чувстват доста по-близо до вземането на решения, които истински засягат тяхното ежедневие. Ще станат собственици на демократичния процес и ще са склонни с по-голям ентузиазъм да участват в него. Надеждата е, че при смъкването на въпроса за парите на по-ниско ниво хората ще започнат по-активно да участват и ще започнат да виждат, че техният глас има някакво значение. Това са хубавите неща, които на теория могат да се случат при финансова децентрализация.

От друга страна има опасности. Първо, опасността е фискална: Какво става, ако област или регион са фискално по-лабилни? Експертната е по-ниска, а те ще разчитат централният бюджет да им покрие „белите“. Проблемът е сериозен за тези - независимо дали ще бъдат 6, 28, или 263 - самостоятелни фискални единици. Те ще могат да правят „бели“, да се държат авантюристично, да поемат задължения за плащане, а в същото време да държат приходната част ниска, за да са по-популярни, да издават дълг, и в един момент „да втасат“ - да се окаже, че не могат да обслужват задълженията си - нито текущите, нито по дълговите книжа. И да разчитат да ги спаси държавата. Това е много опасна игра, която срути валутния борд в Аржентина. Не толкова валутният борд е проблем, колкото е проблем това поведение. Всяка държава, ако в нея има такова поведение, ще има много сериозни фискални проблеми. Ако има опортюнистично поведение на фискално самостоятелните единици под националното ниво, независимо на средно или на най-ниско, всички ще страдат. Защото всяка отделна община или област ще се опита, трупайки собствен дефицит, де факто да бъде финансирана от другите общини/области. Всеки път, когато една част от цялото успее да направи по-голям дефицит от останалите, де факто я финансират останалите. В момента това е сложен проблем и в Еврозоната - затова толкова стриктно се следи нито една държава да не надвишава лимита на фискалния си дефицит. Същото буквално важи и за общините. Всяка община, която успее да направи по-голям дефицит от

съседната, всъщност „всмуква“ малко пари от нея. Това е опасна игра, защото когато общините/регионите се усетят, равновесието е всяка да започне да прави колкото се може по-голям дефицит.

Затова не може да има финансова децентрализация, без да има ясно разписана процедура какво се случва с „палавниците“. В момента, в който някой направи дефицит и се окаже, че трябва да бъде спасяван на национално ниво, той трябва да плати много сериозна цена - такава, че да не си помисли да го прави втори път. Унгария е в този смисъл интересен казус, защото там има предвидена такава процедура. Случаи на фалити на общини в световната практика има. Ориндж Каунти - една от най-богатите общини в САЩ - фалира в началото на 90-те. В Аржентина се оказа, че провинциите са укривали дефицити от централната власт и когато те излязоха наяве, бордът просто се срива. Бордът е механизъм на доверие и когато се окаже, че всеки лъже, доверието изчезва и бордът се срива. Така че това е сериозна, присъстваща опасност, която може да срути финансово цялата страна. Ако няма предпазни механизми, се стимулира опортюнистично поведение. Т.е. за кметове ще започнем да избираме не финансово разумни хора, а приключенци. Ще ви дам един банков пример: погледнете какви са bankerите в България днес, как се държат, как говорят, и какви бяха преди. Днес са бавни, подбират си думите, често са предпазливи при вземане на решения. Докато преди десет години бяха бързи, цъкаха наляво-надясно. Същото ще стане с кметовете в зависимост от дизайна. Ако дизайнът е такъв, че да стимулира разумното финансово поведение и цената от авантюризма е висока, кметовете ще са едни. Ако правилата стимулират авантюристичното поведение, кметовете ще са други.

Трябва да имаме **ясно разписани** кои данъци ще могат да определят общините като база и ставки и кое ще остане на финансиране от централното ниво. И второ - важно е да има **механизъм за разписване**, защото средата се променя и трябва има механизъм за преговаряне. Ако сега подредим един списък, дори да е най-разумният, след десет години той ще е безсмислен. Най-важният елемент на дизайна е неговата **динамичност**: как в обществото постоянно да текат преговори за това кой какво и как ще финансира. Важно

е да има механизъм за постоянно предоговаряне на отговорностите по това кой какви пари събира и, след като ги е събрал, за какво ги харчи.

Страшно е важно общините/регионите да имат в голяма степен **свобода на харчене** на средствата. Те трябва да могат да решават за какво да похарчат събраните от собствените си резиденти пари. Техните избиратели би трябвало да ги държат отговорни за това как се харчат парите и местната демокрация да работи. Не е работа на София да се вълнува как били похарчени парите. Трябва да има свобода на решенията - тя е много важна, за да се почувстват хората в местната власт с истинска възможност да вземат решения и да влияят на общността. За да има истински смисъл понятието „местна демокрация“.

От една страна, трябва да има механизъм за предоговаряне на отговорностите, от друга - трябва да има доста значителна зона на свобода на местната власт да решава как да харчи парите. И задължително трябва да има процедура как да бъде наказана онази местна власт, която се окаже финансово несъстоятелна, така че огромната, основната част от цената за това неразумно поведение да бъде платена от местните хора, защото техните избраници са имали неразумно поведение. Всяка община, която фалира, би трябвало след това да има проблем да издава дълг и т.н., но трябва да се разработи процедура как точно да се отиграва вариантът, при който една община се оказва в ситуацията да бъде спасявана. Тази процедура трябва да осигурява понасянето на отговорност - и на политическо ниво, и чисто финансово.

Европейските пари за местни инициативи?

Въпросът за европейските пари е двояк: европейците обичат да дават пари на поднационално ниво. И дори на поднационални структури от различни държави, които заедно правят нещо.

От друга страна, те биха предпочели да ги дават на по-крупни структури, по-значими икономически. Отделната община е твърде малка финансово и това е проблем не само в България, но и в Италия, Дания, Чехия, Швеция и т.н. В момента в Европа силно се окуражава фискалното окрупняване на единиците - съюзяването на общините. Защото една община с няколко десетки хиляди население не е икономически самостоятелна единица, тя няма достатъчна база да облага, твърде скъпо излиза администрирането на събирането на данъци на единица приход и т.н. По тази причина се смята, че е по-добре единиците да са по-големи. В този смисъл Европа ще е по-щастлива да види насреща си региони вместо общини. Европейските пари стимулират такъв процес на фискално окрупняване.

Друг момент е, че при отчитане на реализиран проект европейците искат от пиле мляко: да защитиш всяка

стотинка точно как е похарчена, за какво е похарчена и какъв е бил резултатът от това похарчване на тази стотинка, с документи, които при това е добре да са законни. Европейците се стремят парите да бъдат похарчени целево. В община отдел или офис от двама-трима души не може да свърши тази работа, ако говорим за проект от десетки хиляди евро, да не говорим за по-големи проекти.

Затова ще минем и през момент на фрустрация, и през момент на евроскептицизъм. Важното е да има няколко успешни съюзявания, за да се види не че европейските пари не достигат, а че е твърде скъпо да се взимат европейски пари на местно ниво, защото бюрократщината е същата, а става въпрос за много по-малко пари.

Всяка община може да направи успешен проект и да привлече пари, но за да може успешно да ги усвоява, за да „потече“ потокът, общините ще открият, че за тях е много по-полезно да се съюзят и така да привличат с пари по-крупни проекти. Тогава административните разходи по обслужването на проектите на лев получени пари стават по-малко.

Ще дойде моментът, в който кметовете ще разберат, че политическо-партийната роля на местната власт не е кой знае каква. Местната власт, независимо коя партия е на власт, ще трябва да решава конкретни въпроси и проблеми на хората. Основната разлика ще бъде дали кметът е дал по-ляво или по-дясно решение на даден проблем, а дали кметът може да привлече пари и да решава проблемите на хората или не може. Кметовете ще открият, че ще трябва да могат да договарят с други кметове или на регионално ниво, трябва да имат капацитет и да познават много добре европейските и българските механизми за финансиране на проекти. Ще трябва да могат да си подготвят проектите, да ги защитават, да получат финансиране, да си свършат работата и да се отчетат. В това политически умения и идеологически елемент няма. Има чисто административно умение да се върши работа. Местната власт за това е ценна, че е в по-голяма степен мажоритарна. Хората избират човек, който може да свърши работата. Кметовете ще бъдат принудени да открият това, надявам се, от конкуренцията на други кметове. Защото някои кметове ще предприемат тази по-ефикасна стратегия и ще успеят.

Дори финансовата децентрализация и големите правомощия да слязат на местно ниво, общините ще се видят принудени да влизат във взаимоотношения едни с други, за да могат заедно да поемат задължения и да станат икономически интересни единици. Това в момента се случва в Европа и няма причина да смятаме, че няма да се случи и при нас.

НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯТ СЕКТОР - ПАРТНЬОР, ФАКТОР, КОРЕКТИВ ИЛИ НАБЛЮДАТЕЛ НА СОЦИАЛНИЯ ЖИВОТ

ИЛИ

ЕДИН ОПИТ ДА СЕ ПОТЪРСИ ИЗХОД ОТ ЗАДЪНЕНАТА УЛИЦА, В КОЯТО СМЕ ВЛЕЗЛИ САМИ

Иванка Душкова

Изпълнителен директор

**Съюз за възстановяване и развитие -
Хасково**

През последните години станахме шампиони по провеждане на безконечни и кардинални реформи във всички сектори на икономиката и държавната администрация. Толкова много се реформирахме, че почти забравихме кои сме, какви сме и какво искаме. Важното е, че вървим напред и нагоре! В това не се съмняваме, защото всеки властимащ ни уверява, че това е най-прекият път към Европа. И в този непрекъснат бяг никой не отдели средства и време да преброи колко хора са останали в редиците, какво искат те и към какво се стремят.

Нямахме време да се огледаме, за да разберем какво става с нас, с хората до нас. На кого можем да разчитаме? Как да помогнем на изтощените? Обръщаме внимание единствено на падналите и то само в най-тежките случаи. Не винаги бяхме наясно коя е поредната законодателна и изпълнителна реформа, има ли следваща поправка и кои параграфи засяга тя? Дори любознателните и образованите хора не са наясно с кои правила да се съобразяват. Кои са основните играчи в отбора? Всичко се сменяше с шеметна бързина и у хората оставаше горчивият привкус на разочарованието, че са бягали в грешния отбор, че са подведени и ограбени. След състезанието някой друг е взел наградата, а за тях са останали умората и нерегламентираните удари. Те не проумяват защо се налага да играят толкова мачове без публика? Не знаят предвижда ли се друг мач и ще бъдат ли включени в него? Кой има нужда от този мач? С кои съотборници ще бъдат в екип? Какви ще са правилата на играта? Реферът дали е свирил до сега и дали е запознат с последния вариант на правилника? Да не се наложи някои от играчите да му обяснява правилата по време на игра?

Научните институти се намират във финансова и духовна криза. Социологическите агенции работят на пазарен принцип и събират информация, която се продава. Много интелектуалци и писатели са на ръба на оцеляването. Църквата е ангажирана с вътрешните си борби и с разпределението на собствените си имоти. Политолозите кръжат основно около властите, партиите и техните лобита, защото там е усещането за власт и развитие. Журналистите отразяват основно политическия живот и жълтите новини. Неправителственият сектор е зает най-вече със собственото си оцеляване (Липсва местен икономически потенциал, който

да може да се използва текущо, забавят се предприемаческите програми, липсват традиции). При реализацията на конкретните проекти се работи на парче и за кратък период от време. Трудно се осигурява приемственост и последователност в действията.

Динамиката на ежедневието, бита, трудностите при адаптацията и шеметно сменящата се социална среда изискват гъвкавост, приспособимост и стабилност (финансова, институционална, кадрова и т.н.). Усилията на неправителствения сектор до сега са насочени главно към отстраняване на някои от социалните поражения, а не към търсенето и лечението на причинителите на заразата. Неправителствените организации, които са най-близо до проблемите на хората, могат да реагират най-бързо и най-адекватно. Те са все още нови и необременени с обществени стереотипи социални образования, разполагащи с възможности и потенциал за успех. Тук съществуват няколко основни затруднения:

1. Все още много малко от тях работят в мрежи и имат увереността за устойчивост и перспектива на предприетите действия..

2. На по-голямата част от НПО им липсват опитни специалисти, традиции и авторитет.

3. Все още малко организации могат да претендират, че са институционално изградени.

4. Не се търси (или е епизодично) мнението на неправителствения сектор при изработването на приоритетите на много от стартиращите програми. Често те не са адаптирани към нуждите и потребностите на хората, а са съобразени с приоритетите, важни за други страни и други условия.

5. Много малко НПО знаят с какви средства ще разполагат през следващата година и трудно планират цялостната си дейност.

6. Липсва разбирането и усещането за нуждата от партньорство. Все още няма формирано обществено разбиране, че НПО може да посредничи между граждани, власти и бизнес, а умението да се партнира и потребността от това се възпитават трудно и дълго.

7. И не на последно място - може да се каже, че и за неправителствените организации съществуват съмнения за корупция и защита на частни интереси. Това пречи на някои групи хора за изграждане на необходимото доверие между тях и третия сектор.

Какво може да се направи за издигане ролята и значението на НПО и активното им ангажиране за подобряване на социалната среда?

Необходимо е неправителствените организации да насочат активността си главно към обединяване на усилията помежду си. Те трябва да потърсят съмишленици най-напред в собствените си редици, а след това и сред останалите институции. Необходимо е да се обединят възможностите на ключовите фигури, на значимите фактори на всички равнища на властта. Необходимо е незабавно да се провокира социален диалог. Да се подава важна информация към законодателните органи, към изпълнителната власт и към всички финансиращи организации за адаптирането на приоритетите в подготвяните програми. Ако не се предприемат тези крачки неправителствените организации ще се присъединят към множеството от наблюдаващите и ще пропуснат шанса да изпълнят „идеалните“ си цели.

А има възможности и дейности, които могат да се предприемат веднага. Например:

- Да се използват различни форми и средства за събиране на хората по групи и за осигуряване на условия за осъществяване на социални контакти помежду им. Да се обърне внимание на различните социални групи и на техните интереси. Да се потърсят начини за привличане на образованите и квалифицирани млади хора, които по-късно да станат преки участници в процеса.

- Да се види кой и с какво може да бъде полезен, да се използва неговият потенциал, да се покаже уважение към собствените му възможности.

- Да се изградят такива общности, в които да се съчетава полезното с вълнуващото (според състава на членовете). Отделният човек трябва да знае, че общността отчита и зачита неговото мнение и интерес, че го уважава като личност и цени неговите усилия. В крайна сметка той трябва да осъзнае, че към него се отнасят като личност, а не като към електорат. У всеки трябва да се формира увереност, че има на кого да разчита и днес, и утре, и в друг ден, независимо от предстоящите избори и смяната на властта. Това би намалило болезнената политизация на хората и би привлякло вниманието им към човешката страна на живота. Това би ги заредило с енергия за съзидание, а не само за недоволство.

- Да се работи с учениците и младите хора, да им се предоставят знания и възможности за бъдещо развитие. Да се акцентира върху тези знания и умения, които биха им помогнали да си намерят конкретна работа, да се само-наемат, за да бъдат полезни на себе си и на семейството си. Повечето от студентите работят за да се издържат, а не при- тежават никакви професионални умения.

- Малцинствените групи също трябва да се обучават на дейности и умения, които ще им осигурят препитание в дългосрочен план. Затова не трябва да има професионално обучение, без да е осигурена професионална реализация след това. Ангажирането на хората с измислени трудови дейности, при които липсва перспектива за професионалната реализация е несериозно. Това обслужва повече

статистиката и предизборните щабове, отколкото хората и увереността, че утре поне хлябът им ще е осигурен. Трябва да се развиват техните умения (образователни, културни, професионални и др.), да се възпитават нови интереси и потребности. В момента има увлечение към обучения по въпросите на човешките права. В повечето случаи резултатите са съмнителни и ползата е спорна. Човек без подготовка и образование няма какво особено да защитава, защото няма и какво да предложи като качество на обществото. Един неграмотен човек трудно би се справил със защитата на собствените си права, каквото и обучение да е преминал в тази посока.

- Да се организира работата с хората по квартали. Да се изградят с помощта на НПО и властите различни клубове, където хората могат да се събират, да общуват помежду си, без да се налага да си търсят липсващите стотинки.

Така най-бързо може да се започне трудната борба с отчуждението между хората, с незаинтересоваността и самоизолацията, депресивността и липсата на желание за каквато и да е социална, а често и трудова активност. Така може да се окаже отпор на негативната информация, която ни залива от всякъде. Трябва да създадем условия за хората и обществено достъпни места, където да се чувстват комфортно, където да се чувстват полезни, където могат да намират подкрепа в трудните ситуации, с които се сблъскват ежедневно. Ето защо НПО трябва с помощта на медиите да се опитат да изградят положителни образци на поведение, да показват и демонстрират постигнати успехи и резултати от други хора и организации. Положителните неща, които се случват в нашето общество, трябва да се тиражират масово и то не от представителите на властта, а от близки до тях хора и от журналистите.

Културните институции трябва да се включват по нов начин в социалния живот. Те трябва да се интегрират към отделни общности и да поддържат постоянни контакти с тях, а не срещите помежду им да са епизодични и случайни. Когато има лични контакти, възприемането е различно, общуването е различно, резултатите са различни.

Трябва да се потърси и партньорството на църквата за реализация на общи инициативи и конкретни социални дейности. Да се разработят и изпълняват дългосрочни местни и регионални програми, да се координират усилията на повече институции.

Да се алармират властимащите при регистрирани нови проблеми. Да не се щадят сили и средства за борба със съществуващите и особено със зараждащи се проблеми и бъдещите опасности, които те крият. Да се търсят съмишленици, с които да се работи в партньорство. Да се лобира на всички равнища.

Дали неправителственият сектор ще се превърне в партньор, важен обществен фактор, коректив на резултатите от погрешните решения или безучастно ще наблюдава социалния живот, зависи основно от неговите представители и от тяхната активност в публичното пространство.

ОБЩИНСКИ КАМПАНИИ ЗА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Татяна Димитрова
ФРМС

На 10, 11 и 12 април 2003 г. в гр. Баня, София, „Международни градски сътрудници“ ЕООД проведе семинар на тема „Обучение за работа с медиите за говорители/ръководители“. Обучението е второто в рамките на проект „Подобряване капацитета на общини и асоциации в България“ в частта му по връзките с обществеността, където партньори в изпълнението са Асоциацията на специалистите по комуникации в общините (АСКО) и Фондацията за реформа в местното самоуправление (ФРМС). Първото обучение по проекта бе проведено в София през февруари 2003 г. по темата „Планиране на ефективна кампания за връзки с обществеността“. Проектът стартира в края на 2002 г., когато за пилотни общини в областта на връзките с обществеността на конкурсен принцип бяха избрани Велико Търново и Велинград. Проектът предвижда във всяка от тях да се проведе кампания за връзки с обществеността по значим местен проблем, като след приключването си двете кампании да могат да бъдат ползвани като модел в други общини с помощта на АСКО. Затова и в проведените два семинара участва постоянна работна група от членове на АСКО (общински специалисти по връзки с обществеността), които са приемници на обучението за асоциацията и подпомагат колегите си от двете пилотни общини с идеи за реализацията на кампаниите.

ГРАЖДАНЕ ПАЗЯТ ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

Стартиралата в Община Велико Търново кампания е под мотото „Граждани пазят паметниците на културата на Велико Търново“. С нея общината си поставя за цел: да фокусира общественото внимание върху проблема за опазване паметниците на културата; да информира гражданите за тяхното значение като основа на туристическата индустрия; и да създаде партньорство с различни обществени групи в града за опазване на културните паметници. По повод началото на кампанията през март, разговаряме с **Иван Кръстев, главен специалист „Връзки с обществеността“, Община Велико Търново.**

В какво ще убеждавате търновчани през следващите няколко месеца?

Опитваме се да убедим съгражданите си, че има смисъл поведението ни да бъде насочено към това да пазим паметниците без повреди. Монументалните паметници във Велико Търново са над 260, а движимите са хиляди. Тъй като паметниците са станали част от градската среда и са социализирани във висока степен, хората ги възприемат като част от пейзажа и са престанали да полагат грижи за тях. Опитваме се да им обясним, че има смисъл да полагат такива усилия, тъй като освен знаци на нашето достойнство, на нашата памет и самочувствие, те са и сериозен източник за туристическия бизнес. Доброто състояние на паметниците на културата е предпоставка за развитието на устойчивия културен и познавателен туризъм, който е една от стратегическите цели на общината в момента. Искаме с кам-

панията да обясним, че е важен начинът, по който ежедневно се държим, че нашето собствено поведение и отношение към паметниците на културата е определящо за тяхното състояние.

Какво се случи от началото на кампанията до момента във Велико Търново?

В рамките на кампанията - две забележими събития. Едното беше почистване на паметника на Асеневици, което е едно от емблематичните за града места. Второто събитие беше опаковане в националния флаг на един също така много характерен и познат паметник на града. Така неправителствените организации и представителите на средствата за масова информация в много по-голяма степен обърнаха внимание на паметниците и проблемите, които са свързани с тях. Тази тема присъства много по-активно в общественото пространство, дискутира се много повече в сравнение с всеки друг период преди старта на кампанията. Това е едно от постиженията на кампанията до момента, защото този дебат е изключително важен преди да бъдат взети сериозните, значимите мерки за решаването на проблема.

Какви поуки бихте предали на своите колеги от други общински, които не са правили кампания за конкретна обществена кауза в своята община?

Важно е да преценят предварително какъв ефект очакват да постигнат с подобно начинание. От друга страна, трябва да преценят точно ресурсите, с които разполагат и дали ще имат възможност да осъществят това, което планират да започнат. Не на последно място е важно да са наясно дали се опитват да постигнат частична промяна в нагласите и действително на гражданите или търсят радикална промяна. Установените нагласи се променят много по-трудно, затова е по-логично да се поставят цели, които са по-постижими.

ДА ПАЗИМ ЖИВАТА ВОДА

В Община Велинград преди месец стартира кампания „Да пазим живата вода“. Чрез нея общината си поставя за цел да създаде по-добро отношение у гражданите на Велин-

ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ОБЩИНИ И АСОЦИАЦИИ В БЪЛГАРИЯ

Агенцията за международно сътрудничество на Асоциацията на холандските общини с партньори от българска страна „Международни градски сътрудници“ ЕООД и ФРМС от 2002 до 2004 година ще реализират в България Програма за подобряване капацитета на общини и асоциации в България.

Програмата е насочена към работа с Националната асоциация на специалистите по публични финанси, Асоциацията на общинските специалисти по комуникации, Българската асоциация на агенциите за регионално развитие и избрани общини и регионални асоциации и агенции. Избраните пилотни общини са: в областта на връзки с обществеността - Велико Търново и Велинград; в областта на местното икономическо развитие - Разград; в областта на ефективно управление на местните бюджети и финанси - Ботевград и Плевен.

Ръководител на проекта е Норбърт Пийлс, VNG International, ръководител на екип е Джеймс Бъдс, „Международни градски сътрудници“ ЕООД, координаторът за България е Мариела Цветковска, „Международни градски сътрудници“ ЕООД, тел. (02) 981 68 17, e-mail: mtsvetkovska@mgs-bg.org

град към основния ресурс на града - минералната вода. По този повод се обърнахме с няколко въпроса и към **Весела Цинцева, главен специалист „Връзки с обществеността и протокол“ в Община Велинград.**

В какво ще се опитате да убедите вашите съграждани с тази кампания?

Преди да се опитаме да ги убеждаваме в нещо, искаме да им разкажем малко повече за минералната вода. Използваме я за много неща, но една анкета преди старта

на кампанията показва, че самите велинградчани много малко познават свойствата на минералната вода, броя на изворите. Тя е основен ресурс за града ни като курортен център. Най-напред ще поднесем информация на велинградчани, а защо не и на външните хора чрез анкети в почивните станции. Ще се опитаме да превъзпитаем отношението към минералната вода. Имаме 80 чешми, от които тече минерална вода по улиците на града. Хората са свикнали да използват тези чешми за битови нужди - мият съдове, автомобили - което много впечатлява посетителите на града, но това е и забранено от Наредба N 1 на Общинския съвет. Може би не сме заложили на глобите по тази наредба. Искаме кампанията ни да е позитивна и да ги убедим да не ползват водата за такива цели.

Какво се случи от началото на кампанията до сега във Велинград?

Медиите научиха за инициативата. Първо я представихме на тях, на неправителствени организации, на специалисти по минерална вода, като очакваме от тях да ни сътрудничат и съдействат. Чрез тях обществеността във Велинград научи за кампанията. Имаше излъчени и публикувани материали в местните електронни и печатни медии. Успяхме да направим няколко проекта на брошури, стикери, и други инструменти, които ще използваме в кампанията, за да постигнем своите цели.

Каква е ролята и ползата за АСКО от вашия проект?

Страшно много разчитам на мнението на колегите по проекта, който осъществяваме с кампанията. Надявам се опитът ни да бъде успешен или поучителен, за да може да се мултиплицира и в други общини. Колегите могат да натрупат много опит - какво поведение да имат, как да правят кампании, как да се справят в различни ситуации. Смятам, че ще им бъде много полезно. ◆

ОБУЧЕНИЕ И РЕСУРСИ

ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛИДЕРИ СРЕД ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ В БЪЛГАРИЯ

Центърът за независим живот - София е неправителствена организация, която работи за създаване на възможности за пълноценно участие на хората с увреждания в обществения живот и оказване на подкрепа, за да водят независим живот.

В момента Центърът е в процес на изпълнение на програма „Обучение и ресурси за развитие на лидери сред хората с увреждания в България“. Основна част от тази програма е пет-модулно обучение на групи и организации на хора с увреждания от цялата страна.

Целите на обучителната програма са: да повиши лидерския капацитет на хора с увреждания, които желаят да бъдат лидери или са излъчени от своите общности; да повиши капацитета на местни групи и организации на хора с увреждания, така че те да могат реално да въздействат върху формирането на публичната политика по отношение на хората с увреждания; да допринесе за изграждане на работеща мрежа от групи и организации на хора с увреждания, които могат да произведат истинска промяна и знаят как да го направят.

Обучението ще започне през **септември 2003 г.** и ще обхване цялата страна с изключение на гр. София (столицата беше включена във втория цикъл на програмата).

Програмата е насочена само към млади организации и неформални групи на хора с увреждания от страната. В обученията могат да се включат по двама представители на всяка организация или група.

За да се кандидатства в програмата, е необходимо да се попълни Формуляр за кандидатстване. Той може да се получи от офиса на Център за независим живот - на ул. „Гургулят“ № 2, да се изтегли от интернет, където го има на страницата на Центъра: www.cil-bg.org или да се заяви по електронна поща на e-mail: cil@bitex.com.

Също така, ако някой иска да кандидатства в програмата, **може да се обади в ЦНЖ на телефони:** 989 88 57, 981 15 48, 980 58 39, за да каже адреса си и да му бъде изпратен формуляр.

Попълнените формуляри трябва да се изпратят на адресите (пощенски или електронен) на ЦНЖ не по-късно от **30 май 2003 г.** (важи датата на пощенското клеймо).

За повече информация: Център за независим живот - София, гр. София 1000, ул. „Гургулят“ № 2; Тел.: (02) 989 88 57, 02/ 981 15 48, 02/ 980 58 39; cil@bitex.com Галина Николова, координатор на програмата. ◆

МЕЖДУНАРОДНИ ИНИЦИАТИВИ

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ „МЕСТНО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ПО ДЪЛЖИНАТА НА VIII КОРИДОР“ 27 - 29 май 2003 г., парк-хотел „Москва“, София

Конференцията се организира съвместно от:

- Албания: Албано-американска търговска асоциация, Община Тирана, Албанската асоциация на кметовете;
- Македония: Македонската общинска асоциация ZELS, Община Скопие, Македонски бизнес център;
- България: Фондация за реформа в местното самоуправление, Община София и FLAG Trade;
- Косово: Косовската общинска асоциация, RIINVEST, Косово-Американската Търговска Асоциация за развитие.

Целта на конференцията е участниците да се запознаят с начините, посредством които общините по дължината или близо до коридор VIII могат да планират своето икономическо развитие чрез процеса на стратегическо планиране и публично частните партньорства.

По време на конференцията ще бъде направено кратко представяне за развитието на проекта по изграждане на коридор VIII. Участниците ще имат възможността да дискутират процеса на планиране и изпълнение на проекта, както и да споделят добри практики. Конференцията ще предостави и възможност за разработване на трансгранични проектни идеи и ще послужи за планиране на съвместни инициативи. За участие в конференцията са поканени представители на местните власти от България, Македония, Косово, както и представители на частния сектор на тези страни и други ключови фигури, които ще играят важна роля в бъдещото развитие на Югоизточна Европа.

календар - май

От 3 до 11 май 2003 г. представители на Община Благоевград ще посетят побратимената Община Обърн, Алабама, САЩ, по линия на Програмата за техническо побратимяване между български и американски общини. В групата са включени и представители на общините Кюстендил и Радомир, които мултиплицират успешния проект на партньорството Благоевград/Обърн за реконструкция и удължаване на живота на сметището. Специалистите от трите български общини ще работят съвместно с американските си партньори по изпълнение на техническите проекти, залегнали в Работните планове за техническо сътрудничество, подписани между общините.

От 3 до 11 май 2003 г. делегация на Община Карлово ще направи първото си официално посещение в побратимената Община Уинчестър, Вирджиния, САЩ, по Програмата за техническо побратимяване. Делегацията ще се води от Желязко Домусчиев, кмет на общината. Очаква се партньорите да определят техническите проекти, които ще разработват съвместно в рамките на четвърта фаза на Програмата, и да изготвят Работен план за тяхното осъществяване.

От 13 до 15 май 2003 г. в Шумен ФРМС ще проведе обучителен модул „Подготовка на проекти“ с втората целева група общински и областни специалисти по проект „Българските общини - компетентни участници в усвояване на средствата от ЕС“. Лектори на семинара ще бъдат Мирослава Георгиева и Димитър Матов.

От 19 до 21 май 2003 г. в Силистра ФРМС ще проведе обучителен модул „Формиране на общинска политика за развитие“ с третата целева група общински и областни специалисти по проект „Българските общини - компетентни участници в усвояване на средствата от ЕС“. Лектори на семинара ще бъдат Белин Моллов и Васил Радойновски.

ФРМС обявява тематичен конкурс за иновационни практики на българските общини и техни партньори, които демонстрират успешни механизми за прозрачност, отговорност и отчетност в работата си, на тема „ПРОЗРАЧНИ ДЕЙСТВИЯ - ОТГОВОРНИ РЕШЕНИЯ“. Практиките могат да обхващат работа на общинския съвет, етични норми, работа на обществения посредник, участие на гражданите във взимане на решения, организиране на обществените услуги, финансово управление и бюджетен процес, процедури за управление на общинската собственост, общинските фирми и доставките, взаимодействие с медиите, предоставяне и осигуряване на достъп до информация. Победителите в конкурса ще бъдат обявени и отличени с награда от ФРМС на семинар в края на юни 2003 г.

Изпращайте своите практики до 16 юни 2003 г. Модел за описание на иновационна практика можете да намерите в Библиотека ЛОГИН на уеб-сайта на ФРМС <http://www.flgr.bg>

За повече информация и контакти за участие в конкурса: Богдана Шопова, координатор на проекта, bshopova@flgr.bg, тел.: (02) 943 44 22, вътрешен 120.